

PATVIRTINTA
 Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
 direktoriaus
 2019 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
 SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
 ATLIEKANT DARBUS AUKŠTYJE
 NR. 17**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksnių:

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Dibant aukštyje naudoti apsauginį apraišą, esant galimybei įrengti apsauginius aptvarus. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
 Krentantys daiktai, medžiagos	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
  Darbo vietas, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Nuolat palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūties reikia pašalinti. Jei kliūties pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba įspėjamuosius ženklus. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims (laiptų, praėjimų), nedelsiant jas išvalyti. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos.
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
Nepakankamas darbo vietas apšvetimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvestumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
Nepatogi darbo poza	Galimas nuovargis.	Nedirbtį aukštyje pavargus. Esant nestabiliai psichoemocinei būsenai, būtina pailsėti, nusiraminti.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovonio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovonio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo transportavimo mechanizmus.

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygomis darbo rūbus, avalynę. Esant audrai, perkūnijai, plikšalai darbus lauke nutraukti.

2. ! Darbuotojas privalo naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.1. apsauginiais darbo drabužiais;
- 2.2. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 2.3. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 2.4. galvai apsaugoti;
- 2.5. įranga, apsaugančia nuo nukritimo.

3. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

4. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

5. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbtį kitiems.

6. Nedirbtி, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

7. ! Jei darbai atliekami didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus, perdengimo arba darbo pakloto, kai pagrindinė priemonė, apsaugojanti nuo kritimo, yra apsauginis apraišas, darbuotojai privalo turėti aukštalipio kvalifikaciją. Naujus darbuotojus, atliekančius aukštalipio darbus, vienerius metus turi prižiūrėti patyrę darbuotojai, paskirti darbdavio įsakymu ar kitu tvarkomuoju dokumentu.

8. Apsaugos nuo kritimo priemonės tvirtinimo vietas turi nurodyti tiesioginis darbų vadovas.

9. Apsaugos nuo kritimo priemonės turi būti be deformacijų, turėti inventoriaus numerį ir įskaitomai užrašytą bandymo datą.

10. Jeigu kopēčias neša du darbininkai, kopēčių antgaliai turi būti užpakalyje. Sutiktieji įspėjami, kad būtų atsargūs. Jei kopēčias perneša vienas darbininkas, tai jas reikia laikyti taip, kad priekinis kopēčių galas būtų pakeltas nuo žemės ne mažiau kaip 2 m.

11. ! Dirbtி aukštyje darbuotojui leidžiama tik po to, kai tiesioginis vadovas apžiūri darbo vienos konstrukcijų ir aptvėrimų tvarkingumą.

12. Kopēčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, jei kitų saugesnių įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl mažos rizikos ir trumpos jų naudojimo trukmės arba dėl kitų darbo vienos ypatumų, numatyti statybos projekte, kurių pakeisti darbdavys negali.

13. Lipynes, kopēčias atremti tik saugiuose atramos taškuose. Palikti mažiausiai 1 m iškilusį lipynių ilginį virš plokštumos, į kurią bus lipama.

14. Kopėcios turi būti naudojamos taip, kad darbuotojai visada galėtų patikimai stovėti ant jų ir laikytis. Kai lipant kopėciomis rankoje nešamas krovinys, jo svoris ir konfigūracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.

15. Naudojant darbui skečiamąsias kopėcias, įsitikinti, ar jos su kabintos specialiu kabliu (t.y. ar turi tvirtai pritvirtintas skėrimo apsaugas), kad pačios neišsiskėstų (1 pav.), ar aprūpintos neslystančiais antgaliais.

1 pav. Skečiamos kopėcios

16. Skečiamąsias kopėcias, lipynes pastatyti stabiliai, apsaugoti nuo įgrimzdimo, ir virtimo.

17. Skečiamąsias kopėcias, lipynes statyti ant laiptų ir nuožulnių plokštumų tik pailginus ilginius (2 pav.). Kiekvieną ilginio pailginimą tvirtinti mažiausiai dvejomis kopėcių apkabomis arba sandūriniais antdėklais.

2 pav. Skečiamų kopėcių statymas ant laiptų

18. Nenaudoti skečiamujų kopėcių kaip atremiamujų.

19. Nuo skečiamujų kopėcių nelipti į kitas darbo vietas ar praėjimus. Jei reikia pasiekti toliau, nei pasiekama ištiesus ranką, reikia perstatyti kopėcias. Draudžiama siekti pasilenkiant į šoną.

20. Nelipti ant aukščiausio skersinio arba laiptelio. Tik kopėciose, lipynėse su laikymosi apsauga (3 pav.) leidžiama užlipti ant viršutinės pakopos.

3 pav. Lipynės su laikymosi apsauga

21. Lipti kopėčiomis, lipynėmis galima į tokį aukštį, kad paskutinė viršutinė pakopa būtų ne žemiau kaip krūtinės lygyje.

22. **⚠️** Jei dirbama stovint ant kopėčių, jas reikia statyti taip, kad nuo kopėčių nereikėtų siekti didesniu atstumu nei per ištiestos rankos ilgį.

23. **🚫** Draudžiama siekti pasilenkiant į šoną. Jei reikia pasiekti toliau, nei pasiekiamą ištiesus ranką, reikia perstatyti kopėčias. Draudžiama nuo skečiamųjų kopėčių lipti į kitas darbo vietas ir praėjimus.

24. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaukštinimo, ant kurio reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis.

25. Daugiadetalės (sekcijinės) sudedamosios arba ištraukiamosios kopėčios, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos (4 pav.).

4 pav. Daugiadetalės (sekcijinės) sudedamosios arba ištraukiamosios kopėčios

26. **!** Naudojant kopėčias, lipynes:

26.1. patikrinti, ar tvarkingas užtvirtinimo įtaisas, kuris naudojamas pritvirtinant kopėčių, lipynių viršų;

26.2. užtikrinti jų stabilumą, po to jas apžiūrint ir pabandant įsitikinti, ar jos nenuslys iš vienos, ar praeinantieji pro šalį atsitiktinai jų nenustum;

26.3. pakopos arba skersiniai turi būti patikimai ir patvariai sujungti su laiptasijomis ir ilginiais ir išdėstyti tolygiai;

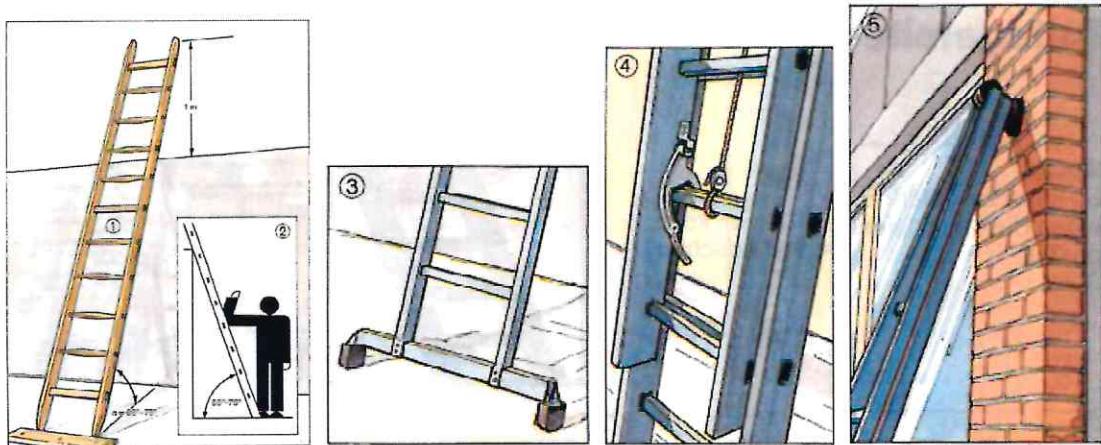
26.4. mobilios (perstumiamos) kopėčios turi būti pastatytos stabliai ir lipant jos neturi judėti;

26.5. apsaugoti nuo atmosferos ir temperatūros poveikio.

27. ! Atremiamąsias kopėčias (5 pav.) pastatyti saugiai, išlaikant teisingą pastatymo kampą. Jis turi būti:

27.1. atremiamųjų kopėčių, lipynių su skersiniu $65 - 75^{\circ}$ (5 pav. 2);

27.2. atremiamųjų kopėčių, lipynių su pakopomis $60 - 70^{\circ}$.

5 pav. Atremiamos kopėčios

28. Palikti mažiausiai 1 m iškilusį kopėčių ilginį virš plokštumos, į kurią bus lipama (5 pav. 1).

29. Atremiamąsias kopėčias apsaugoti nuo paslydimo, nuvirtimo, nušliaužimo ir įgrimzdimo, pvz., padidinant atstumą tarp apatinės atramų, pritaikant kopėčių kojas pagrindui, ant kurio statomos, užkabinimo įtaisais, pritvirtinant kopėčių viršų (5 pav. 3). Atkreipti dėmesį į ištraukiamujų kopėčių dalių laisvą judėjimą kreiptuve, taip pat ir tvirtinimo mechanizmo patikimą veikimą (5 pav. 4).

30. Kopėčių viršutinių atramų trinkeles atremti tik į patikimus ir saugius paviršius (5 pav. 5).

31. ! Darbuotojas turi stovėti ant skersinio abejomis kojomis.

32. ! Lipant ir leidžiantis kopėčiomis reikia vadovautis „trijų taškų“ taisykle, tai yra reikia liesti kopėčias abiem kojom ir ranka arba abiem rankom ir viena koja.

33. ! Lipti ar leistis kopėčiomis galima tik atsistojus veidu į kopėčias.

34. Praėjimuose kopėčių pastatymo zoną būtina apsaugoti atitvėrimais.

35. ! Draudžiama:

35.1. naudoti skečiamas kopėčias, lipynes kaip atremiamąsias;

35.2. naudoti medines kopėčias, lipynes su įlūžusiais ilginiais ir skersiniais, deformuotų arba įtrūkusiu metaliniu kopėčių, lipynių;

35.3. lipti ant skečiamujų kopėčių, lipynių ištraukiamosios dalies keturių viršutinių skersinių;

35.4. naudoti ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias.

36. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiams vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

INSTRUKCIJĄ PARENĖ

UAB „SDG“, kodas 135899565